

*SDRUŽENÍ PRO POMOC MENTÁLNĚ
POSTIŽENÝM*

O B Č A S N Í K

Číslo 4/2001; I.ročník

Vydává Okresní organizace Trutnov č. 68

Dovolte mi, abych Vás v tento sváteční a uspěchaný čas seznámila s úvahou o úsměvu, která mě velmi zaujala:

Jakou cenu má úsměv?

Úsměv nic nestojí, ale způsobuje mnoho.
Obohacuje ty, kteří jej přijímají
a neochuzuje ty, kteří jej darují.
Trvá jen okamžik,
ale vzpomínka na něj je někdy věčná.
Úsměv tvoří štěstí domova,
je podporou v denních starostech,
je zjevným znakem přátelství.
Dává odpočinek bytosti unavené,
vrací odvahu tomu,
kdo jí byl naprosto zbaven,
utěšuje ve smutku
a je lékem na všechny útrapy.
Úsměv se nemůže koupit ani ukrást.
Je to něco, co má cenu od okamžiku, kdy se dává,
a jestliže se někdy setkáváte s člověkem,
který vám nedá úsměv,
buďte velkodušní a darujte mu svůj úsměv,
neboť jej nepotřebuje nikdo tolik jako ten,
kdo jej nemůže dát jiným.

Ve dnech 16.-18.11.2001 proběhl ve Dvoře Králové nad Labem již IX. ročník celostátního turnaje ve stolním tenise, který je součástí soutěží Českého hnutí speciálních olympiád. Sportovní klub Klokani při ÚSP Hajnice zabezpečoval opět sportovní i společenskou stránku této sportovní akce, která je určena pro mentálně postižené sportovce.

Vlastní soutěž by nebylo možno uskutečnit bez pochopení organizací, které nám vyšly vstříc při zajištění ubytování. A ubytovat ve Dvoře Králové nad Labem najednou přes 200 soutěžících, to je pořádná porce. Perfektně jej zvládla paní Věra Fialová, která tuto část zajišťovala. Jsme rádi, že nám vyšla vstříc paní Ing. Pastrňková, ředitelka SOŠ a SOU ve D.K.nL., bez jejich ubytoven bychom tuto akci neuskutečnili. Nemalý podíl na úspěšnosti akce má vedení ZŠ Strž, které pořadatelům vyšlo plně vstříc. Hala plně odpovídá požadavkům na uskutečnění této soutěže. I přes to, že byl svátek, nám zajišťovali kvalitní celodenní stravování. Nemalý podíl na tom měl ředitel školy pan Mgr. Vojtěch, který naše požadavky řešil s přehledem a okamžitě.

Soutěže se účastnilo celkem 76 mužů, 31 žen a 23 partnerů v soutěži UNIFIED. Turnaj byl vypsán pro dvouhry, čtyřhry, a UNIFIED – což je speciální disciplína, kdy spolu hrají trenér a jeho mentálně postižený sportovec.

Za pořádající sportovní klub Klokani Hajnice nastoupilo celkem 5 sportovců pod vedením svého trenéra pana Šafaříka. Svými výkony nedělali žádnou ostudu. Vždyť Petr Karabin získal ve své kategorii 3. místo, Natálie Bílá získala zlatou medaili a Kateřina Pilařová a Kamila Gilarová získaly třetí místa. Ne plně se dařilo Vaškovi Kalousovi, který skončil na 4. místě. Dařilo se i v soutěži UNIFIED, kdy Petr Karabin se svým trenérem panem Šafaříkem získali 1. místo a čtyřhra Karabin, Kalous získala stříbrnou medaili. Věříme, že to bude další impuls pro zlepšení tréninků. Medaile, diplomy a tašky plné překvapení, z nichž jedno bylo krásné tričko s potiskem, předával starosta města Dvora Králové nL. pan Švub.

Kvalitu technického zabezpečení měli pořadatelé zajištěnu tím, že veškeré rozlosování a zpracování výsledků vč. zápisů na stoly, bylo zajištěno na počítači, který obsluhoval autor tohoto programu pan Šafařík mladší, který nelenil a na tuto soutěž přijel až z Třebíče. Díky !! Zde je nutno opět poděkovat vedení ZŠ Strž, které nám dalo k dispozici technické vybavení pro zpracování výsledků.

Systém soutěže, kdy sportovci jsou rozděleni do dvou věkových kategorií dělených dále na začínající a pokročilé, se osvědčil. Sportovci v předkole ukázali svou výkonnost a dle toho byli rozděleni do jednotlivých skupin. Tam šlo již o umístění, které vzešlo ze vzájemných zápasů.

Hlavním rozhodčím byl opět kvalitní a přesný pan Viktor Schrabal, který obětavě zajišťuje tento náročný post. V letošním roce se podařila úspěšná spolupráce s Fakultou informatiky a managementu university z Hradce Králové, kdy studenti z katedry sportovního managementu a CR zajišťovali velmi náročnou činnost a to je rozhodování na stolech. Tuto činnost zvládli velmi dobře a za to patří dík nejen jim, ale také vedení a členům výše zmíněné katedry, kteří studenty na tuto činnost připravili.

Nedílnou součástí soutěže je i kulturní část, která se letos uskutečnila v Hankově domě. Zde si po sobotním skončení sportovní části mohli sportovci zatančit, navázat nová přátelství. No prostě se také pobavit.

Chtěli bychom poděkovat všem, kteří nějakou formou, ať už finančně, či materiálně zabezpečili soutěž a především partě organizátorů, která pro všechny sportovce a jejich doprovod připravila krásné prostředí a řadu zážitků, pro které se budou jistě rádi vracet opět do Dvora Králové nad Labem. Věříme, že ten X. jubilejní ročník bude opět lepší a podaří se zajistit i zahraniční sportovce. za pořadatele OTTO VALA

Společenské organizace a občanská sdružení a jejich role v péči o mentálně postižené

„Je dobře, když člověk ví, že není sám.“

Adrian B. Ward

Právní předpisy umožňují, aby se na péči o mentálně postižené podílela vedle státních institucí i občanská sdružení a společenské organizace. V nedávné době vznikla řada iniciativ občanské i církevní povahy, které rozvíjejí různé alternativní způsoby péče o mentálně postižené. Nejdlejší tradici a zatím nejpatrnější výsledky v této činnosti má *Sdružení pro pomoc mentálně postiženým ČR* (SPMP).

Toto Sdružení vzniklo už v roce 1969 jako dobrovolná organizace rodičů, příbuzných a přátel mentálně postižených osob a odborníků (lékařů, psychologů, učitelů a vychovatelů) pracujících v oblasti péče o mentálně postižené. Jeho cílem bylo pomáhat mentálně postiženým, kteří po celý život potřebují vedení, pomoc, podporu a pochopení svých rodin, svého okolí a celé společnosti.

V průběhu třiceti let činnosti Sdružení se rozšiřoval nejen okruh jeho spolupracovníků, ale především okruh jeho úkolů. Od počátku své existence bylo Sdružení iniciátorem i realizátorem různých forem zdokonalování péče o mentálně postižené. Členové Sdružení se zasazovali a vlastními silami pomáhali při budování zařízení pro mentálně postižené, denních i týdenních pobytů i celoročních ústavů. SPMP bylo iniciátorem a organizátorem rekreace mentálně postižených, zájmové a tělovýchovné činnosti, tanečních a hudebně-pohybových kroužků a mnoha dalších způsobů účelného využívání volného času mentálně postižených jedinců. SPMP podporuje přípravu mentálně postižených na pracovní uplatňování a zdokonalování školského systému pro postižené děti a mládež.

V každém okrese i kraji se našli obětaví jedinci, ochotní investovat svůj volný čas, své úsilí a často finanční prostředky do nezištné činnosti pro postižené děti, mládež i své dospělé spoluobčany s mentálním postižením. V současné době sdružuje tato organizace asi 8500 členů.

V posledních letech se podmínky práce Sdružení výrazně zlepšily. Byly zrušeny některé předpisy a opatření, které omezovaly jeho činnost, což umožnilo i rozšíření a prohloubení jeho kontaktů se zahraničními organizacemi obdobného zaměření. V roce 1990 se Sdružení stalo členem *Mezinárodní ligy pro osoby s mentálním postižením* (ILSMH), která nyní působí pod názvem *Inclusion International*.

Významný mezník v životě a práci Sdružení představuje rok 1991, kdy se stalo členem Sdružení zdravotně postižených ČR jako samostatná právní organizace s vlastním rozpočtem. Tato nová situace umožňuje Sdružení podílet se na jednom z nejnaléhavějších, ale zároveň nejobtížnějších úkolů v péči o mentálně postižené, na budování a provozování vlastních škol a zařízení pro denní a týdenní pobyt a pro přípravu mládeže na profesní uplatnění.

Činnost Sdružení pro pomoc mentálně postiženým je financována jednak z členských příspěvků, ale především z dotací, které mu poskytují Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hlavního města Prahy, dále ze sponzorských darů, výtěžků různých kulturních akcí pořádaných umělci a jejich organizacemi na podporu lidí s mentálním postižením i z darů jednotlivých osob.

V roce třicátého výročí svého založení vypracovalo Sdružení pro pomoc mentálně postiženým ČR novou koncepci své práce, nazvanou *Hlavní směry činnosti SPMP ČR*, v níž formuluje své úkoly a zaměření na období 1999–2002:

Filozofie SPMP ČR

- Upevňovat postavení SPMP ČR jako dobrovolné organizace vůči státním i nestátním institucím.
- Prezentovat činnost SPMP ČR ve prospěch osob s MP jako pomoc státní správě v péči o zdravotně postižené.
- Působit v zájmu koordinace činností na podporu osobám s MP s ostatními nestátními organizacemi, pomáhat nově vznikajícím organizacím či zařízením.
- Usilovat o důsledné naplňování všech mezinárodních dokumentů směřujících k odstranění diskriminace a ke zkvalitnění života lidí s MP v souvislosti s úsilím ČR o vstup do evropských a celosvětových struktur.

- Zintenzivnit úsilí o vytváření nebo změnu postojů veřejnosti vůči osobám s MP, především prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků (například získat stálý rozhlasový či televizní program, využívat internet a ustavit štáb dopisovatelů).

Sociálně-právní a zdravotní oblast

- Přinášet nové podněty k tvorbě a zdokonalování legislativy ve prospěch lidí s MP.
- Definovat specifika lidí s MP ve skupině zdravotně postižených, včetně odstranění věkového omezení.
- Usilovat o zakotvení specifických potřeb lidí s MP ve všech relevantních zákonech a legislativních opatřeních (s perspektivou vytvoření speciálního zákona o osobách s MP), včetně vytvoření institutu osobních asistentů.
- Iniciovat vytváření legislativních podmínek pro zaměstnávání lidí s MP a ovlivňovat v tomto duchu státní politiku zaměstnanosti.
- Odstraňovat zjišťované negativní vlivy na zdravotní stav a ve zdravotní péči o lidi s mentálním postižením a podporovat pozitivní vlivy.

Nezávislý život

- Usilovat o vytvoření systému celoživotního vzdělávání lidí s MP.
- Napomáhat vzniku chráněného bydlení lidí s MP.
- Usilovat o rozvoj a zkvalitňování chráněných pracovišť jako center přípravy na zaměstnání nebo pracovního zácvičku.
- Podporovat činnost vlastních organizačních jednotek lidí s MP v rámci SPMP.
- Uvádět v život institut osobních asistentů jako průvodců životem především u dospělých lidí s MP, pokračovat v jejich odborné přípravě a dalším vzdělávání.
- Usilovat o rozvoj a zkvalitňování stále více lidí s MP na běžných pracovních místech.

Rodiny s MP dětmi

- Usilovat o vymanění rodin ze společenské izolace.
- Poskytovat rodinám cílené poradenství.
- Kontaktovat rodiny a poskytovat jim informace o SPMP a možné pomoci.

Zařízení SPMP ČR

- Zkvalitňovat činnost jednotlivých zařízení zaváděním nových postupů a technik v oblasti zdravotnické, výchovné a pracovní.
- Vytvářet podmínky pro zvyšování profesní úrovně personálu.
- Podporovat vznik malých rodinných stacionářů pro starší osoby s MP.
- Usilovat o trvalé finanční zajištění chodu všech zařízení (např. zavedením akreditací).

Sdružení pro pomoc mentálně postiženým od svého založení vydává vlastní periodikum, které v současné době vychází pod názvem *Mentální retardace*.

To vše, co zde bylo uvedeno, představuje jen malý zlomek činnosti této vysoce humánní organizace, která vždy prosazovala ty nejprogresivnější trendy v péči o mentálně postižené a cílevědomě usilovala o jejich realizaci.

Čerpáno z knihy Ivy Švarcové: Mentální retardace

Již tradičně nás navštívil čert a mikuláš a přinesli všem bohatou nadílku.

Příprava na integraci lidí s mentálním postižením začíná také u tzv. pracovní terapie v chráněných dílnách. Na snímku chlapci s instruktorem pracovní výchovy vyrábí masivní zvířátka na kolečkách. Slon, krokodýl, pštros a žirafa potěší každé dětské srdce.

FOTO: IVA TAUCHMANOVÁ

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 6.

Iva Tauchmanová

O problematice integrace a životě mentálně postižených lidí jsem si povídala s ředitelem ÚSP Hajnice panem Jaroslavem Prouzou.

Myslíte si, že mentálně postižený člověk si uvědomuje své postižení?

V mnoha případech si své postižení uvědomuje. Jestli si ale uvědomuje důvod, proč žije odděleně, to není jisté. Má svůj život, své citění, prožívání. To znamená, že si spíše uvědomuje své vyčlenění ze

společnosti. Tudiž se chce zapojit, rád by byl užitečný, podílel by se a tu možnost nedostává. Určitě ho tato odlišnost mrzí a deptá.

Vý se zde za branami ústavu snažíte začlenit děti do normálního života jiným systémem bydlení. To ale určitě nestačí?

Určitě ne. To není ještě integrace. Není učiněn konečný krok. Konečný krok by měl být ten, že se člověk dostane mimo ústav, aby dostal možnost se účelně

zapojit do pracovního procesu na veřejně prospěšných pracích. Aby byl schopen si udržovat byt ve Dvoře, v Úpici, v Trutnově. To by mělo být smyslem naší činnosti také.

Takový případ jste tu již ale měli. Jolanka, dnes žije samostatně. Jak zvládá život bez pomoci speciálních pedagogů?

Ano, Jolanka se skutečně dostala z ústavu. Vede se jí velice dobře, navštěvuje nás tu ale občas dál. Chci bych říci, že tato integrace byla velice těžká a složitá. Myslím po stránce legislativní, protože soudní znalci, kteří ji tenkrát zbavovali způsobilosti k právním úkonům, byli ti, kteří rozhodovali o jejím životě. Takže si dokážete představit pocíty člověka, který má najednou rozhodnout opačně, než rozhodl předtím.

Jaké má Jolanka vzdělání? Jak přikla připravená do samostatného života?

Ano, i tato věc je důležitá pro uznání způsobilosti k právním úkonům. Jolanka je velice šikovná, dokončila si základní vzdělání a bude dokonce vyučena švadlenou. Mimo to dokazuje, že je schopná vést domácnost, starat se o rodinu apod. Případ Jolany je velice povzbudivý.

Pracovní terapie je významná zvláště pro postižení, při kterých je nutné zdokonalovat jemnou motoriku. Výborně se pro tento účel hodí příprava výplně do polštářů. Na našem snímku jsme zachytili Honzika, jenž se touto činností právě zabývá.

daří vést domácnost a starat se o rodinu. Jolanka je zároveň povzbuzivým příkladem pro další klienty a i nám tento výsledek dodal novou sílu.

To je jedna klientka z mála, či jsou i další takto schopní?

Jsou tu i další schopní samostatného života. Musíme ale postupovat velmi citlivým způsobem. Nejde to najednou. Příprava našich svěřenců na samostatný život potřebuje dostatek času a mnoho a mnoho práce.

Pomáháte ještě těmto lidem, kteří se osamostatní? Mezi velké problémy asi patří uplatnění v zaměstnání.

Obtížné pro ně vůbec je žít ve společnosti, která stále mentálně postižené nebere. Má z nich strach a podobně. Práce u Jolany je ještě v budoucnosti. Zatím chodí do školy, vzdělává se. V dalších případech jsme našli přiměřenou práci. Pěťa chodí do nedaleké truhlárny. Truhlář s ním již počítá a připraví si pro něj práci. Postupem času se tak začlenil, že je nyní brán jako každý jiný pracovník. A právě takové konkrétní příklady společnost potřebuje.

Prostě všechno jde, když se chce ...

Jde o to, že mentálně postižený může dokázat i to co my a je schopen dávat společnosti užitek. Jen je nyní na nás, abychom tento fakt dokázali ve správné formě podat veřejnosti.

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 7.

Iva Tauchmanová

Integrace lidí s handicapem je velice složitou záležitostí, a je třeba proto postupovat zvláště citlivým způsobem. O tom, jak se daří uvést klienty ÚSP Hajnice do společnosti, jsem si povídala s panem ředitelem Jaroslavem Prouzou. Začátek integrace do společnosti začíná již u změny v systému bydlení, kdy se děti učí žít samostatně, pečovat o svoji domácnost. Dalším krokem je zaměstnávání v chráněných dílnách. Tyto kroky významně podporují rozvoj

samostatného života lidí s mentálním postižením.

Jaké máte zkušenosti s integrací mentálně postižených do společnosti?

Zkušenosti máme, v případě Jolanky se nám podařila velká změna. Před několika lety byla zbavena způsobilosti k právním úkonům a byla v ústavní péči. Jolanka je velice schopná a ochotná se dál vzdělávat. Jen bylo třeba ji umožnit tento rozvoj. Nyní si dokončuje vzdělání a bude dokonce vyučená švadlena. Též se jí

FOTO: KAREL PECKA

Válek s instruktorem pracovní terapie panem Stanislavem Martínkem opracovává dětskou hračku ze smrkového dřeva. Všechny výrobky jsou použity jako dárky lidem, kteří jakýmkoliv způsobem pomáhají při pracovní činnosti nebo se jinak věnují dětem s postižením v Ústavu sociální péče.

FOTO: KAREL PEČKA

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 8.

Iva Tauchmanová

Otázky pro paní vychovatelku Ivu Janošovou, která má na starosti jednu skupinu dětí, žijící v rodinném domečku v areálu ÚSP Hajnice.

Paní Janošová, jak vlastně probíhá den dětí, které žijí v ústavních rodinných domečcích?

Na této rodinné bušce máme 5 klientů, dvě děvčata a tři kluky. Ráno je velice individuální, protože děti nevstávají ve stejnou hodinu. Záleží ale na konkrétním denním programu, který bude. Například Petr dojíždí do truhlárny. Vstává v 5 hodin, a když chceme, aby byl samostatný, tak vstává sám. Ráno se vypraví, udělá si snídani. Tomu předchází večerní konzultace se mnou. Dostává klíče a sám odjíždí do práce. Já ho jen zpozřdali pozoruji, jsem takový jeho strážný anděl. Takže on odchází s pocitem, že vše zvládá sám.

Takže je úplně samostatný a dokáže se vypravit do práce jako každý a tento pocit je asi pro něho velmi důležitý?

Ano, samozřejmě, snažíme se, aby byli všichni v dobré pohodě. Práce s nimi není potom tolik náročná na psychiku, i když se to také někdy úplně nevydaří. No a ti ostatní vstávají v sedm hodin, mají společnou snídani. Přicházejí individuálně ke stolu, protože ranní hygiena a příprava je různě dlouhá.

Někteří po snídani odcházejí do práce, a ti ostatní mají připravený denní program?

Vždy než se odchází do práce či do dílny, se musí umýt nádobí, uklidit pokoje. Potom odcházíme na pracovní terapii do dílen nebo do školy. Scházíme se až v poledne k obědu. Po obědě máme opět pracovní terapii a přicházejí o půl třetí. Tím jim

končí pracovní den a začíná volno.

Jak toto volno vyplňujete?

Vždy záleží na tom, co se děje určitý den. Zda-li jsou naplánovány nějaké akce, jaké je počasí, a tomu se vše přizpůsobuje. Když potřebujeme, jdeme nakupovat. Snídaně a večeře si totiž děláme sami. Zásobování si také obstaráváme sami za sebe. S tím souvisí i péče o domácnost. Odmrazování ledničky, praní, úklid, žehlení, spravování oblečení, prostě jako v domácnosti, kde je hodně dětí. *To je dost povinností, které děti mají. Obzvlášť když si uvědomíme, že pro ně je to nemalé úsilí, které musí vynaložit. Mají i prostor pro své osobní volno?*

Samozřejmě, od toho jsme tu my, vychovatelky, abychom jim pomáhaly a navozovaly pohodu a klid. Například chodíme do lesa, sbíráme houby, borůvky, nebo si jdeme jen tak odpočinout. Vycházky jsou nesmírně nutné. Po večeři, kterou si sami uvaříme, je procházka také, když se chce dětem ven a je hezky. Děti mají i spoustu koníček, kterými nejčastěji vyplňují svůj odpočinek.

Předání výrobků z chráněných dílen klienty ÚSP Hajnice starostovi Viktoru Šrubovi a tajemníkovi PhDr. Miroslavu Kadíčkovi. Dárky byly předány za účelem podpory činnosti ústavu a za pomoci při tvorbě internetových stránek <http://www.meudk.cz/usp/hajnice>. Na setkání zástupci města přislíbili pomoc při akcích pořádaných ÚSP Hajnice.

v každém případě.

Dá se říci, že rodinní příslušníci tuto problematiku již berou, spíše se setkávají s reakcí, jako je ostých u ostatních. Nebo možná, že také ani nevíme, jak reagovat. Je to trochu problém.

Určitě je to jeden z problémů těchto výletů. Myslím, že je to trochu škoda, protože se děti chovají velmi slušně. Záleží na nás, jak je přijmeme, jak se vyrovnáme s faktem, že i takto postižené děti jsou mezi námi. Víte, ono nejde se donekonečna přesvědčovat, že takový problém ve společnosti není.

Jak se snažíte jako Ústav sociální péče pro mentálně postižené o to, aby si lidé udělali svůj vlastní názor na práci a další aktivity těchto věčných dětí?

Začali jsme vstřícným krokem. Každý člověk, když nám přispěje, ať už sám za sebe, či jako firma třeba materiálem nebo drobným finančním darem, si může u nás vybrat výrobek, který je vlastně zhotoven za jeho příspěvek. Toto prezentujeme buď na našich samostatných akcích, nebo s pomocí městských či obecních úřadů. Také na akcích, jako jsou lidová řemesla, kde děti předvádí tkaní na tkalcovském stavu, vykládání, pletení, práci se dřevem a další ruční práce.

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 9.

Iva Tauchmanová

Minule jsme se zmínili také o tom, že děti s mentálním postižením potřebují změny prostředí. Jaké jsou další možnosti vyžití, jsem si povídala s paní vychovatelkou Ivou Janošovou z ÚSP Hajnice.

Všechny tyto akce ve volných chvílích si vymýšlíte sami? Nebo jsou v kompetenci vedení a i ostatních zaměstnanců ústavu?

Ano, jsou akce které jsou spojené a které jsou dané. Dále děláme akce dle možností nás vychovatelů. Například jsem si jednou děti odvezla k sobě domů na zahradu. Bylo tak krásně a děti se mohly koupat v bazénu a hrát si na sluníčku. Potom následovala procházka. Večer jsme si opekli burty na zahradě. A i když mi moje rodina říkala, že jsem se určitě zbláznila v takovém pařáku opékat, pro děti to byl velký zážitek, který velice prožívaly.

Nezatěžují takové výlety příliš rodinné příslušníky?

Záleží na tom, jak umíte posoudit, co si můžete dovolit. Nemohou být tyto výlety samozřejmě moc často. Jedna

taková zkušenost. Kluky velice zajímalo, co máme za tajemství. Řekla jsem, aby se šli podívat. A tam máme plot se sousedy. Kluci tam chodili a sousedi se sbalili a odešli, sedli do auta a odjeli. Vlastně situaci nezvládli. Oni je nikdy neviděli, a protože naše děti jsou fyzicky dospělí lidé a dívaly se přímo přes plot, tak to sousedi prostě vzdali a odešli.

Psychicky to neunesli, dá se říci, myslíte si, že by pomohlo je nějak na takovou akci, návštěvu připravit?

Myslím, že by je to zatěžovalo

FOTO: KAREL REKA

Pani vychovatelka Jarmila Sejková a Janouš u Zuzky pracují vodovými barvami v děsní místnosti, která je určena k zájmovým aktivitám. Těto obrazy zdobí místnosti klientů i chodby Ústavu sociální péče v Hajnici.

FOTO KAREL PČOHA

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 10.

Iva Tauchmanová

Člověk s postižením, který nedokáže vykonávat právní úkony, jako je například uzavírání pracovních vztahů či prostý nákup zboží, je svým způsobem ohrožený. V těchto případech nastupuje zodpovědná práce sociálních pracovníků, které opatrují klienty v ústavní péči i mimo ni. O tomto a o mnohých dalších povinnostech sociálních pracovníků si budeme povídat s odborníci pro sociální oblast paní Lenkou Alešovou.

Váše pracovní náplň je široká, zkuste čtenářům, alespoň trochu, přiblížit hlavní povinnosti sociální pracovníce v ÚSP?

Naše práce začíná již v rodinách.

Sociální šetření v rodinách klientů a čekatelů na umístění je prvním a velmi důležitým krokem. Dále provádíme sociální depistáž, zajišťujeme odborné podklady pro sociální práci. Nesmíme opomenout ani zastupování klientů při jednáních například se správními orgány, odbornými lékaři apod. I samotný pobyt klienta je velkou měrou spojen s prací sociálního pracovníka. Tato péče začíná u vedení veškeré dokumentace, nástup či ukončení pobytu, zajišťování úhrad za pobyty, hospodaření s finančními prostředky, nákupem oblečení a dalších potřeb. To je jen na okraj.

To je skutečně jen na okraj. Mezi další

povinnosti patří i veškeré finanční operace. Peníze jsou velký problém asi stále. Pobírají všechny děti u vás důchod?

Klienti do 18 let nepobírají žádné dávky, kromě příspěvků na děti. Po dovršení 18 let dle schválení posudkového lékaře z OSSZ je možné požádat klientům o invalidní důchod.

Jakým způsobem se důchod určuje, když děti nemohly vlastně nikdy pracovat?

Výše důchodu se v těchto případech určuje z osobního vyměřovacího základu, jehož výše odpovídá všeobecnému vyměřovacímu základu v daném roce, vynásobenému přepočítávacím koeficientem. Dle míry postižení je k důchodu připojen příspěvek pro bezmocnost, který náleží osobě pečující o invalidu.

Kdo určuje způsob čerpání důchodu klienta?

To je v kompetenci pracovníka, který dává plnou moc k hospodaření s finančními prostředky klienta.

Má rodič možnost kontroly nad těmito penězi?

Možnost kontroly má pouze opatrovník. Rodič má možnost kontroly, byl-li stanoven opatrovníkem. Ústav poskytuje materiály ke kontrole kompetentní osobě, a to kdykoliv.

V minulém čísle KL jsme uveřejnili chybnou internetovou adresu ÚSP Hajnice. Její správné znění je: <http://www.madk.cz/usphajnice>.

FOTO: KAREL PEČKA

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 11.

Iva Tauchmanová

O právní problematice v oblasti zdravotně postižených si budeme povídat se sociální pracovníci v ÚSP Hajnice paní Lenkou Alešovou.

Musí být člověk s mentálním postižením vždy nesvéprávný?

Svéprávnost je schopnost člověka vykonávat právní úkony. Je to například uzavření pracovního poměru, prostý nákup v obchodě. V přístupu k osobám s mentálním postižením dochází k přehodnocování nutnosti zbavování způsobilosti k právním úkonům (svéprávnosti). Zbavování svéprávnosti je

velmi složitá záležitost, ve které je třeba individuálního, zvláště citlivého přístupu. Proto je tento úkon řešen na základě vyjádření odborníků z oboru psychiatrie, speciální pedagogiky, výchovy a sociální péče. Naši klienti jsou způsobilí k některým právním úkonům.

To znamená, že ne vždy musí být takto postižený člověk zbaven způsobilosti k právním úkonům?

Nemusí vždy, protože velice záleží na míře postižení, na schopnostech a dovednostech jednotlivců. Například jedna naše bývalá klientka dnes žije mimo

Zdravotní sestru paní Jaroslavu Kottnerovou s Lenkou Marianem jsme zastihli při dopoledních hrách ve společenské místnosti. Děti zde hrají domino, skládají puzzle, hrají si a kreslí.

ústav. I ona byla zbavena svéprávnosti a díky péči, výchově a vzdělávání žije dnes plnohodnotným životem v partnerském vztahu mimo ústav.

Kdo může dát impuls na prošetření způsobilosti k právním úkonům?

Prakticky kdokoliv. Každý, komu se zdá, že je jedinec schopný k dalším právním úkonům, podá návrh na přehodnocení. V ústavní péči je to většinou sociální pracovník.

Kdo je poručník a co je úkolem poručníka?

U nezletilých dětí, v případech, že jsou oba rodiče zbaveni rodičovské odpovědnosti, je nutné určit jiného zákonného zástupce, to je poručník. Tato osoba nahrazuje roli rodičů. Poručník tedy nezletilého vychovává a spravuje jeho majetek místo rodičů.

Zdravotní postižení se týká asi 1/3 lidí.

Ať to jsou rodinní příslušníci, příbuzní či přátelé. Mnoho lidí má jistě mnoho otázek právě z oblasti sociálně právní. Co jim jako ústav můžete nabídnout?

Můžeme informovat občany právě o výhodách pro zdravotně handicapované či mentálně retardované občany. Nabízíme také pomoc při spolupráci s ostatními zařízeními sociální péče. Jsou to například kojenecké ústavy, dětské domovy, stacionáře, domovys pečovatelskou službou, domovy důchodců. Pomůžeme také s orientací právní problematice zdravotně postižených a s dalším sociálně právním poradenstvím.

FOTO: KAREL PEČKA

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 12.

Iva Tauchmanová

O osoby s mentálním postižením je nutné pečovat jak po stránce výchovné, a to spolu se speciálním pedagogem, tak po stránce zdravotní za účasti zdravotních sester pod vedením odborných lékařských týmů. O otázkách zdravotní péče jsem si povídala s vrchní sestrou ÚSP Hajnice paní Lusiou Vojtěchovou.

Co vůbec znamená mentální postižení?
Především bych chtěla říci, že mentální postižení není nemoc. Člověk se již takto může narodit a je to jeho trvalý stav. Tento stav má za následek trvalé snížení

intelektu. Toto postižení se dá přirovnat i k chronické chorobě, která je také nevyléčitelná.

Můžete mi vysvětlit, co může způsobit to, že i dvěma naprosto zdravým lidem se narodí postižené dítě?

Původní příčinou některých postižení mohla být nějaká nemoc. V prvních měsících a letech života dítěte se mozek vyvíjí velice rychle. Mozek tedy potřebuje dostatek hormonů a enzymů, když je nemá, může dojít k trvalému postižení. To je ale dnes již minulost.

Jedním ze stupňů pro postupnou přípravu klientů na samostatný život je i ústavní "školička", kterou vede speciální pedagoga slečna Radka Janošová. Na snímku jsme ji zachytili s Honzou, Alešem a Milanem při rozvoji jemné motoriky.

Taková odchylka se dnes již zjistí a dá se ihned léčit. Jiná věc je například zánět mozku. K takovému může dojít třeba po kousnutí klíštětem. Zánět, který se sice vyléčí, má velké následky právě v podobě postižení mozku.

Pokud tedy ochráníme dítě před těmito skutečnostmi, nic nám nehrozí?

To je jen na okraj. Další případ postižení je například při těžkém porodu, nebo když se musí dítě křísit. Mentální postižení může také vzniknout během těhotenství matky po prodělání třeba obyčejné chřipky. K dalšímu poškození může dojít u kohokoliv z nás, a to náhodným poškozením chromozomu. Takové vadě se říká Dawnův syndrom.

Co vlastně máme dělat, když se dozvíme, že máme postižené dítě?

Žádné léky nepomohou, to je fakt, s kterým je třeba se smířit. To ale neznamená, že neexistuje žádná pomoc. Nikdy nesmíme postižené dítě nechat bez povšimnutí, i když bude sebevíce postižené, má naději a právo na svůj rozvoj podle svých možností. Je nejlépe si shromáždit co nejvíce informací o této problematice. Dnes vám podáme informace, poradíme v otázkách právních, sociálních, výchovných, zdravotních a mnoha dalších i my jako ústav sociální péče v Hajnici.

Zeptejte se na to, co vás zajímá, aneb jak žijí věčné děti - 13.

Iva Tauchmanová

Na nejčastější otázky čtenářů z oblasti zdravotní péče o mentálně postižené dnes odpovídá vrchní sestra z ÚSP Hajnice paní Lusia Vojtěchová.

Mentálních postižení může být několik. Jaká jsou ta nejčastější?

Mezi nejčastější postižení patří DMO (dětská mozková obrna), Dawnův syndrom (lidově mongolismus) a k nim nejčastěji přidružené onemocnění je epilepsie.

Co obnáší zdravotní péče pro jednotlivá postižení?

Velice individuální přístup. Pracuje zde lékařský tým, který se podílí na péči o každého klienta. Většina klientů má také kombinované vady, to znamená, že k mentálnímu postižení má i postižení fyzické. Proto práce rehabilitační sestry a lékaře je velice žádoucí.

O kolik dětí se stará jedna sestra a kolik byste si vy sama představovala sester na takový počet klientů?

15 sester zajišťuje nepřetržitý provoz. 76 klientů je v hlavní budově a částečně se starají ještě o 11 klientů, kteří jsou

v rodinách domácnostech. Na zdravotním oddělení se 1 sestra stará o 3 - 4 děti na jednu směnu. Moje představa je, aby se o dvě děti mohla starat jedna sestra. Tak by jim mohla zajišťovat veškerý servis a pohodlí.

Máte zde hodně dětí s kombinovanými vadami, které vyžadují velmi náročnou péči, co všechno tato péče zahrnuje?

Většina klientů má postižení mentální a tělesné. 20 dětí je imobilních a 20 dětí je částečně mobilních, to znamená pohybují se za pomoci druhé osoby. Především se jim věnuje rehabilitační lékař a sestra.

Vrchní sestra paní Lusia Vojtěchová zajišťuje jednomu z nejmladších chlapců, Tomášekovi, relaxaci v bazénu s míčky.

Provádí s nimi tzv. častou změnu polohy. Cvičení formou aktivní či pasivní. Aktivní forma jsou například vycházky do přírody, návštěvy bazénů, ozdravné pobyty. Pasivní potom vyvážení v kočárkách na terasu a do blízkého okolí.

Gratulujeme členům, kteří v měsících říjen, listopad a prosinec
oslavili narozeniny

Kerekaničová Eva, Pařava Jan, Vavreková Monika, Diblík Jan, Šamanová Klára, Dgheim Tomáš, Pilařová Věra, Králová Stanislava, Vlasáková Eva, Albrechtová Jana, Grulichová Šárka, Dobeš Karel, Tuláčková Milada, Vavrušová Hana, Kohoutek Luděk, Klaban Jiří, Bárta Martin, Archleb Tomáš, Pastierik Jaroslav, Kroupa Milan, Karabin Petr, Drobná Jana, Stria Milan

Životní jubilea

Vala Otto, Prokopec Oldřich, Kalaš Marek, Záhorová Lenka, Doležal Rudolf

*Všem oslavencům přejeme do dalších let
mnoho zdraví a osobních úspěchů.*